

XL OLIMPIADA WIEDZY TECHNICZNEJ

Zawody III stopnia

Problem techniczny dla grupy mechaniczno-budowlanej

W kopalniach odkrywkowych do wywozu urobku używa się (oprócz taśmociągów) samochodów ciężarowych o bardzo dużej ładowności, ale też bardzo dużej masie własnej (*Off-Highway Vehicles*). Trasa przejazdu tych samochodów charakteryzuje się dużymi różnicami poziomów, w czasie jazdy znacząco zmienia się ich energia potencjalna. Jedną z metod zmniejszenia kosztów eksploatacji takich pojazdów (przez zmniejszenie zużycia paliwa) jest hybrydyzacja napędu z wykorzystaniem różnic energii potencjalnej. W czasie jazdy samochodu w dół część jego (zmniejszającej się) energii potencjalnej odzyskuje się i magazynuje. Tak zgromadzona energia jest następnie wykorzystywana do napędu samochodu wyjeżdżającego z urobkiem, co zmniejsza zużycie paliwa.

1. Przeanalizować efektywność ekonomiczną układu bazującego na akumulatorach elektrochemicznych (magazynowanie energii) i dodatkowym napędzie elektrycznym. Obliczenie wykonać dla następującego przypadku:

- (a) Masa własna samochodu, $M_0 = 120$ ton; masa samochodu z ładunkiem,
 $M = 380$ ton,
- (b) Maksymalna różnica poziomów w kopalni, $\Delta h = 850$ m; nachylenie drogi – 8%,
- (c) Współczynnik oporów toczenia, $f = 0,015$,
- (d) Sprawność systemu odzysku energii i ładowania akumulatorów, $\eta_{od} = 50\%$,
- (e) Gęstość energii ładowania (akumulatory niklowo-kadmowe), $G_{ak} = 80$ Wh/kg,
- (f) Stopień wykorzystania pojemności akumulatorów w jednym cyklu, $\eta_{ak} = 70\%$,
- (g) Sprawność napędu elektrycznego, $\eta_{el} = 80\%$,
- (h) Cena akumulatorów, $k_{ak} = 300$ \$/kWh,
- (i) Sprawność napędu konwencjonalnego, $\eta_d = 30\%$,
- (j) Cena paliwa, $k_{pal} = 1$ \$/litr, wartość opałowa, $W_u = 42$ MJ/kg,
gęstość $\rho_{pal} = 0,84$ kg/dm³,

Patronem honorowym OWT jest Minister Gospodarki.
Organizatorem OWT jest Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.
Olimpiada jest finansowana ze środków MEN.

(k) Samochód może wykonać $n_d = 5$ kursów na dobę.

Pominąć opory aerodynamiczne samochodu.

W rachunku kosztów uwzględnić tylko nakłady inwestycyjne, przyjmując, że koszt akumulatorów stanowi 25% nakładów inwestycyjnych związanych z hybrydyzacją samochodu.

2. Jakie inne, poza akumulatorami elektrycznymi i dodatkowym napędem elektrycznym, metody akumulacji i odzysku energii potencjalnej można rozważyć w odniesieniu do tych przypadków?

Autor: Maciej Jaworski
Koreferent: Jacek Bzowski